

цінностей у процесі власного культурного розвитку. Саме другий процес лежить в основі соціалізації людини і має найбільше значення для формування духовної культури. Його результатом є набуття людиною духовного досвіду, розвитку ціннісних орієнтацій, духовних потреб і духовних почуттів. Проблематика духовної культури, яка пов'язана з дослідженням духовного світу людини, в історико-філософському вимірі визначається у межах наукових розвідок, що стосуються становлення людини як родової істоти. Сутністю духовної культури є набування сенсу життя у вигляді усталених на особистісному рівні ціннісно-сміслових життєвих орієнтирів, що здійснюється на основі трансформування універсуму зовнішнього буття у внутрішній світ особистості. У зв'язку з цим духовну культуру розглядають як інтегративну якість особистості, що відображає наявність розвитку в неї сукупності культур.

Список використаних джерел:

1. Жижек Славой. Добро пожаловать в пустыню Реального / Пер. с англ. А. Смирного. Москва : Фонд «Прагматика культуры», 2002. 160 с.

Муляк К.С.

учениця 10 класу,

Науковий керівник: Гродікова О.В.

вчитель етики,

Криворізька спеціалізована школа I-III ступенів № 71

Криворізької міської ради

ФІЛОСОФСЬКО-ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНИЙ ВИМІР УКРАЇНСЬКИХ ШІСТДЕСЯТНИКІВ

Останніми роками збільшується кількість громадян, що ідентифікують себе як українці, відчувають належність до української культури, мови, все більше вибудовується національна свідомість. Дається це важко: Майдани, жертви, війна, ідеологічна боротьба. І так було завжди. Особливість цієї боротьби в тому, що ця битва українців за

Україну завжди пов'язана з рухом у бік європейського простору, простору, де декларується захист прав і гідності особистості, де є місце прояву суб'єктних рис людини. Україна завжди і на часі здійснює внутрішню європейську орієнтованість, загальну тенденцію до інтеграції в європейський простір.

У цій тривалій боротьбі шістдесятництво відіграло яскраву роль. Вибір на користь європейських цінностей для них був пов'язаний з індивідуальним вибором, вибором особистісної свободи, зокрема, свободи творчості. Боротьба проти тоталітарного режиму проявлялася в становленні національної свідомості, національної культури, національної ідеї.

Реалії сьогодення знову стикаються з проблемою свободи особистості, національного самоздійснення, збереження і відновлення національної пам'яті.

Тому для нас цінним є висвітлення філософських роздумів українських шістдесятників, їх екзистенційних переживань, запропонованих шляхів розвитку України українськими шістдесятниками, які продемонстрували активну світоглядно-мистецьку позицію по відношенню до несприятливої до них дійсності.

На актуальність теми шістдесятництва вказує інтерес наших активних громадян до їхнього життя та творчості. Друкується багато книг, наукових статей, виходять в прокат фільми (наприклад, «Заборонений»), проводяться філософські школи в рамках Малої академії наук України («Фестиваль шістдесятництва та дисидентського руху 2017», «Фестиваль шістдесятництва та дисидентського руху 2018» та «Фестиваль шістдесятництва та дисидентського руху 2019») та інше. Дискурси щодо цього питання можна побачити в мережах Фейсбука на сторінках патріотично налаштованих громадян. При обговоренні подій сьогодення учасники пишуть такі речі: «Стус, Марченко, Симоненко... не пережили своїх ворогів... Вони були перед нами, тепер час наступного покоління. На жаль, не навчилися ще шанувати своїх героїв за життя. Аж тільки втаївши, розуміємо з ким жили поряд. Вони жили і продовжують жити в пам'яті народній...» [1].

Високі ідеали, чесність, жертвовність – це ознаки покоління, що за моральний імператив свого життя обрало правдивість, гідність, свободу. А. Горська, І. Світличний, І. Дзюба, В. Марченко, М. Коцюбинська, В. Стус. Для них було зрозуміло, що лише той, хто здатен запалити себе, освітлює життя інших.

Феномен шістдесятництва є предметом дослідження багатьох науковців. Так, І. Дзюба, М. Жулинський, В. Дончик, О. Пахльовська, М. Павлишин, Ю. Ковалів, В. Моренець, М. Наєнко, Є. Сверстюк, Н. Зборовська, Г. Касьянов та інші вивчали різні аспекти життя і творчості представників цього покоління. Л. Тарнашинська висвітлює творчість шістдесятників в контексті «духу часу» [2], І. Грабовська визначає роль шістдесятників в спрямуванні до європейського простору [3], Д. Квятковський розглядав екзистенціальні мотиви в творчості В. Стуса [4], Я. Литвин – філософський вимір українського шістдесятництва [5]. Більшість дослідників оцінює феномен українського шістдесятництва дуже високо і визначають те, що завдяки саме цьому поколінню незламних світ дізнався про Україну, її національну культуру і її намагання стати частиною європейського простору.

Метою дослідницької роботи є висвітлення історичних і філософсько-екзистенційних вимірів покоління шістдесятників, з'ясування їх актуальності в сьогоденні.

Українці протягом всієї своєї історії здійснювали спроби відстояти власну свободу та свободу своєї нації, розмірковуючи над важливими філософськими питаннями. Особливий внесок у цю боротьбу зробили митці-шістдесятники, що були частиною української інтелігенції, і виявили національну свідомість і моральну позицію.

Розглянувши історичну ретроспективу феномену шістдесятництва, ми прийшли до висновку, що цей феномен виник у період «відлиги» на території Української радянської республіки. Шістдесятництво об'єднало велике коло творчих людей, митців, скульпторів, поетів, кінорежисерів, які прагнули змін. Їх об'єднувало почуття громадянської активності, пошуку свободи волі і свободи думки, тому вони чинили опір тоталітарній системі. Кожен відчував тиск, переслідування, що здійснювався через арешти, вбивства, недопущення робіт до друку. Світоглядні засади шістдесятників були співзвучні з європейськими, тож Європа в той час була символом свободи, захисту прав людини, поваги до неї і була ідеальним символічним конструктом для побудови вільної української держави. Українське шістдесятництво можна вважати прологом до спільної Європи як цивілізаційного вибору українства.

Філософське вчення в умовах радянського режиму було обмежено тогочасною ідеологією, академічні філософи були змушені йти на компроміси. Українська філософія не могла йти в ногу зі світовими

набутками, за виключенням окремих представників філософії того часу (П. Копнін, І. Бичко, С. Кримський, В. Табачковський) відбулося втілення філософських роздумів у літературну творчість українських митців-шістдесятників. Покоління інтелігенції вірило в оновлення суспільства, побудову свободи і демократії. Воно втілювали свої ідеї в життя у різних формах, через різні засоби мистецтва, свою власну філософію, філософію життя української людини в тоталітарних умовах існування. Шістдесятники реалізували дуже яскраво той феномен внутрішньої української людини, для якої життя – це екзистенціальне існування у своєму внутрішньому світі, свою внутрішню сутність сублимували у власній творчості, говорячи, пишучи, демонструючи у метафоричній формі свої національні ідеї та прагнення.

Національна ідея є кризою в творчості митців-шістдесятників. Саме вона стала об'єднуючою для української інтелігенції того часу. Ідею національної ідентичності шістдесятники намагалися реалізувати саме за допомогою гуманітарних знань, які постали джерелом вільної думки, сміливого слова. Письменники звертаються до історичних пошуків правди, намагаються висвітлити перший рівень філософії національної ідеї – історіософський. Шістдесятники були готові жертвувати своєю свободою задля свободи своєї нації, були переконані, що культура своєї держави є дуже важливою для визначення сенсу людини, що держава повинна піклуватись про культуру й духовність, про розум, душу і гідність людини [6].

Феномен українського шістдесятництва реалізує філософсько-екзистенційні пошуки тогочасної інтелігенції, представники якої створювали сенсожиттєвий дискурс у просторі творчих і талановитих людей. Всі вони піднімали питання свободи волі, свободи вибору, призначення людини, цінності людини, її життєвої сили і духу. Сам феномен шістдесятників виник як реакція, як наслідок, як спадок гноблення, приниження, заборони тому спрямований на переосмислення тогочасної дійсності та пошук виходу з моральної кризи.

Список використаних джерел:

1. Дзюба І. Є поети для епох [Електронний ресурс]. – К., 2011. – С. 144. – Режим доступу: https://www.facebook.com/AntinMykharskyi?epa=SEARCH_BOX
2. Тарнашинська Л. Б. Українське шістдесятництво як концепція «духу часу»: витоки, тенденції, перспективи дослідження [Електронний ресурс]. – 2007. – Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Tarnashynska_Liudmyla/

Ukrainske_shistdesiatnytstvo_iak_kontsepsiia_dukhu_chasu_vytoyky_tendentsii_perspektivy_doslidzhenni/

3. Грабовська І. М. Українське шістдесятництво: пролог європейськості в добу тоталітаризму [Електронний ресурс] // Дні науки філософського факультету: Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих вчених. – 2013. – Режим доступу: <http://dsr.univ.kiev.ua/pub/101836/>

4. Квятковський Д. О. Екзистенціальні мотиви філософії В. Стуса [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19072/10-Kvyatkovsky.pdf?sequence=1>

5. Литвин Я. М. Філософський вимір українського шістдесятництва [Електронний ресурс]. – 2014 – Режим доступу: <file:///C:/Users/Acer%20Aspire%203/Downloads/592-1233-1-SM.pdf>

6. Левіна В. Г. Розвиток філософської української національної ідеї у творчості письменників-шістдесятників [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу: <https://periodicals.karazin.ua/thcphs/article/view/2124>

Ширяєва Д.Д.

учениця 9 класу,

Науковий керівник: Гродікова О.В.

вчитель етики,

Криворізька спеціалізована школа I-III ступенів № 71

Криворізької міської ради

АКСІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ У ФЕНТЕЗІ

К. ЛЬЮЇСА «ХРОНІКИ НАРНІЇ»:

ФІЛОСОФСЬКО-РЕЛІГІЙНИЙ КОНТЕКСТ

У сучасному українському просторі велику зацікавленість викликає епопея Клайва Льюїса «Хроніки Нарнії». Багато дітей і дорослих із задоволенням читають її, передивляються фільм, поставлений у Голівуді. Звісно, «Хроніки Нарнії» приваблюють не тільки захоплюючим та фантастичним сюжетом, а й своїм етичним змістом, чарівним світом міфології, релігійним підтекстом, який виходить за межі наукового пізнання. Занурюючись в читання фентезі, можна говорити про «дорослі» теми: кохання, дружбу, вірність, жертвовність, зраду та інші. Це важливо для юного читача, коли система цінностей починає